

१ जानेवारी, १९९५ पर्यंत अस्तित्वात
असलेल्या झोपडपट्टीला झोपडीधारकांना
ओळखपत्र (फोटोपास) देण्याबाबत शासनाचे
सुधारित घोरण.

महाराष्ट्र शासन

गृहनिर्माण विभाग

शासन निर्णय क्र.गवसु १२२०/प्र.क्र. ३६४(१)/झोपसु-१,
मंप्रालय, मुंबई- ४०० ०९८
दिनांक: ३ मे, २००५

- काचा: १) शासन निर्णय, गृहनिर्माण विभाग क्र.गवसु १२२०/प्र.क्र. ३६४(१)/
झोपसु-१, दि. ११ जुलै, २००५.
२) शासन शृण्डीपत्रक, गृहनिर्माण विभाग क्र.गवसु १२२०/
प्र.क्र. ३६४/झोपसु-१, दि. १८ सप्टेंबर, २००५.

प्रस्तावना : सन १९९१ च्या जनगणनेनुसार ज्या शहरांची लोकसंख्या पश्चास हजार व.
त्यापेक्षा जास्त आहे अशा ८९ शहरामधील झोपडपट्टीवासियांचे गणना करून पात्र
झोपडपट्टीवासियांना ओळखपत्र देण्याचा राज्यशासनाने निर्णय घेतला असून, संदर्भ क्रमांक
(१) मध्ये नमूद केलेल्या शासन निर्णयान्वये ओळखपत्र योजना जाहिर करण्यात आलेली
आहे, दिनांक ११ जुलै, २००५ च्या शासन निर्णयान्वये योजनेची व्याप्ती, पात्रतेसाठी
झोपडपट्टीवासियांनी पुर्ण करावयाच्या अटी, ओळखपत्राच्या अटी, पात्र
झोपडीधारकांनाकडून वसूल करावयाचे एकत्रित शुल्क या सर्व बाबौंघा समावेश करण्यात
आला आहे. सुरुवातीला पात्र झोपडीधारकांकडून १.१.१९९५ पासून एकत्रित शुल्क
सुधारित दराने वसूल करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. मात्र या निर्णयात बदल
करून दिनांक ३१.७.२००२ पर्यंतच्या शुल्काची थक्काकी जुन्या दराने व १.८.२००२
करून दिनांक ३१.७.२००२ पर्यंतच्या शुल्काची थक्काकी जुन्या दराने व १.८.२००२
पासूनची एकत्रित शुल्काची वसूली दिनांक १.८.२००२ पासून करण्यात यावी असा निर्णय
संदर्भ क्रमांक (२) येथे नमूद केलेल्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला. एकत्रित शुल्क
भरण्याबाबत संबलत देऊनही ओळखपत्र योजनेला म्हणावा तसा प्रतिसाद प्राप्त झाला
नाही. या अनुवंगाने मंत्री मैडकाने च्यापक दर्चा केली असता मरीब झोपडीधारकांना हे
शुल्क परवडणारे नाही असे स्पष्ट भत झाले. सरबंध, पात्र निवासी झोपडीधारकांना ज्या

रोट/एच-२८१(२५००-५-०३)।

सेवाशुल्काची डिसेंबर २००३ पूर्वी देण्यात आल्या आहेत त्याचे एकत्रित शुल्क आता थकवाकी म्हणून वसुल करण्यात येणू नये व निवासी वापरातील झोपडीधारकांकडून फक्त दिनांक ११.१२.२००३ नंतरच्याच चालू शुल्काची वसूली करण्यात यावी असा निर्णय घेण्यात आला. या निर्णयास अनुसरून पुढील प्रमाणे शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :

संदर्भ क्रमांक (१) येथे नमूद केलेल्या दिनांक ११ जुलै, २००१ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद ६(ब) व ६(क) मध्ये नमूद केलेला मजकुर रद्द करून संदर्भ क्रमांक (२) येचील शासन शुद्धीपत्र दि. १८ सप्टेंबर, २००१ अन्वये जो परिच्छेद समाविष्ट करण्यात आलेला होता तो परिच्छेद रद्द समजाव्यात यावा व त्या ऐवजी खाली नमूद केलेले सुधारीत परिच्छेद ६(ब) व ६(क) बाबत.

६(ब)^१ पात्र झोपडपट्टीवासियांना ओळखपत्र देताना दरमहा सेवाशुल्क, प्रशासकिय आकार व मुर्द्दभाडे आकारतांना खालील प्रमाणे कार्यवाही करावी:-

१. पात्र झोपडपट्टीवासियांना ओळखपत्र योजनेअंतर्गत ओळखपत्र देताना निवासी वापरातील झोपडयांची दि. ३१.१२.२००२ पर्यंतच्या नुकसानभरपाई/एकत्रित शुल्काची थकवाकी माफ करण्यात येत आहे.
२. पात्र निवासी झोपडपट्टीवासियांकडून दि. ११.१२.२००३ पासूनचे एकत्रित शुल्क आणि ओळखपत्र शुल्क वसुल करून स्थांना ओळखपत्र देण्यात यावे.
३. वाणिज्यिक, औद्योगिक व संयुक्त वापरातील तसेच अनिवासी उपयोगातील झोपडयांच्या बाबतीत एकत्रित शुल्काच्या थकवाकीस माफी देण्यात आलेली नसल्याने त्या झोपडीधारकांकडून दि. ३१.७.२००२ पर्यंतची नुकसान भरपाई/एकत्रित शुल्काची थकवाकी जून्या दराने वसुल करण्यात यावी.
४. ज्या झोपडी धारकांनी दिनांक ११ जुलै, २००१ च्या शासन निर्णयास थे दिनांक १८.९.२००२ च्या शासन शुद्धीपत्रास अनुसरून थकवाकी सुधारित दराने एकत्रित शुल्क भरून ओळखपत्र घेतलेले आहे अशा ओळखपत्र धारकांची दिनांक ३१ डिसेंबर, २००२ पर्यंतच्या कालावधीची

येणारी एकत्रित शुल्काची रक्कम दिनांक १.९.२००३ पासून भरावयाच्या
एकत्रित शुल्काच्या रक्कमप्रेरी समाप्तोगित करण्यात यावी.

५. उपरोक्त निर्णयाच्या अनुबंधाने पात्र निवासी झोपडीधारकांकडून एकत्रित
शुल्काची वसुली दि. १.९.२००३ पासून व वाणिज्यिक, औद्योगिक, संयुक्त
वापरातील तसेच अनिवासी झोपडीधारकांकडून एकत्रित शुल्काची वसुली
दि. १.८.२००२ पासून खालील प्रमाणे करण्यात यावी.

मुहूऱ्यांवरी महानगरपालिका हातीतील शेकासाठी एकत्रित शुल्क:

ओळखापत्राचा प्रकार	कोत्र	नुकसान भरपाई (एकत्रित) दरमहा	शेरा
निवासी	२२५ चौ.फू. पर्यंत	रुपये १००/-	अतिरिक्त शेकासाठी रु.१/- प्रति चौ.फू. दरमहा
सांस्कृतिक, सामाजिक, धार्मिक व रौप्याणिक	--	दरमहा रु.०.५०/- प्रति चौ.फू	
संयुक्त	२२५ चौ.फू. पर्यंत	रु.२००/-	अतिरिक्त शेकासाठी रु.१.५०/- प्रति चौ.फू. दरमहा
अनिवासी	२२५ चौ.फू. पर्यंत	रु.५००/-	अतिरिक्त शेकासाठी रु.२/- प्रति चौ.फू. दरमहा

टीप:- दरील विवरणपत्रात नमूद केलेले कोत्र म्हणजे झोपडीधारकाच्या वापरात असलेले
कोत्र यांच्ये मजला किंवा पोटमाळा याचा समावेश नाही. ओळखापत्र देतांना पात्र
झोपडीधारकाला त्याच्या वापरातील कोत्रपुरतांच फोटोप्रिस देण्यात येणार आहे.
पोटमाळा / मजला यासाठी स्वतंत्र ओळखापत्र देण्यात येणार नाही.

या एकत्रित शुल्कातील विविष बाबीची टक्केवारी खालील प्रमाणे राहील.

- अ) सेवाशुल्क
- ४० टक्के
- ब) प्रशासकिक आकार
- २० टक्के
- क) भुडभाडे
- ४० टक्के

६(क) १) वृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रा व्यवसितीरक्त अस्य महानगरपालिका व नगरपालिका क्षेत्रातील असूल करावयाच्या एकांत्रित शुल्काचा दर परिच्छेद ६(म) ५ मध्ये नमूद केल्यानुसार वृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या क्षेत्रासाठीच्या दराच्या २५ टक्के एकदा राहील.

ओळखपत्र वाटपाची धुक्क मोहीम हाती घेवून पाळ झोपडीधारकांना आगामी ४ महिन्यात ओळखपत्र वाटपाचे काप पूर्ण करण्याची कार्यवाही सर्व संबंधितांनी करावी.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या भाज्यालेने त्यांचा अनौपचारिक संदर्भ कऱ.
३१७/व्यव ३, दि. २.५.२००३ अन्वये निर्णीपित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशनुसार व नावाने.

(४१०१)
(डॉ. सुरेश जोही)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) भा. राज्यपाल यांचे सचिव
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव
- ३) मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा.मंत्री (गृहनिर्माण) यांचे खाजगी सचिव
- ५) मा.राज्यमंत्री (गृहनिर्माण) यांचे खाजगी सचिव
- ६) मा. मुख्य सचिवांचे खाजगी सचिव
- ७) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई (लोखा व अनुज्ञेयता) लेखापरीक्षा
- ८) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लोखा व अनुज्ञेयता) लेखापरीक्षा
- ९) प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) प्रधान सचिव, महसूल व बन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) उपाध्यक्ष व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, गृहनिर्माण भवन, बांद्रा (पूर्व), मुंबई
- १३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपडी पुनर्वर्सन प्राधिकरण, गृहनिर्माण भवन, बांद्रे (पूर्व), मुंबई- ४०० ०५१
- १४) सर्व विभागीय महसूल आवृत्त